'సాహసే లక్ష్మీః'

దివాకర్ల శారదామణి

౧

వైవాహిక చర్చ

"నీవు వెయ్యి చెప్పు లక్ష చెప్పు. ఎంత చదువు చదివినా, ఎన్ని తెలివితేటలున్నా సాహసము పూజ్యమైతే బ్రతుకు నిరర్థకమై పోతుంది. ఈ కోర్టు షిప్పులు, ఈలవ్ మేరియేజ్ లు—ఏతంతూ లేకుండా కలిపించుకొన్న దాంపత్యాలు, మీమనస్సులకి ఆకర్షణీయంగా ఉంటాయిగాని ప్రత్యక్షజీవితంలో ఎందుకూ పనికిరావు. నా బ్రతుకంతా 'సాహసేలక్ష్మీ' అనే ఉత్తమ తత్వంతోనే నిర్వహిస్తూవస్తున్నాను. నీవు యమ్. ఏ., వఱకు చదువుకున్నా రాజశేఖరంకన్న గొప్పసంబంధం రాదు. అతని కేంలోటు?"

"అయితే లక్షలకొలదీ డబ్బున్నదని చదువు, శీలం, ప్రేమ, వేటినీ పరీక్షించకుండా ఇప్పుడంత తొందరగా మీ రీసంబంధం నిశ్చయించడం బాగులేదని నాయూహ. ఇంతకూ ఆయన ఎట్టివాడో సరిగా తెలియదు. ఇన్నాళ్లూ ప్రతిపత్రికలోనూ ప్రతిచోటా యిష్టముండికాని పెండ్లిచేసుకోరా దని యిన్నివిధముల ఘోష పెట్టి చివఱకు మీరీవిధంగా పెళ్లి చేస్తే లోకులు పరిహసింపకుండా ఉండరు."

"లోకులు క్రొత్తపద్ధతులకు, పాతపద్ధతులకు కూడా కాకులుకూసినట్లు కూస్తూనేవుంటారు. ప్రౌఢా వివాహాలూ, స్వయంవరపు పెండ్లిళ్లు చేస్తే హర్షించేవాళ్లెంతమందుంటారో ఆక్షేపించేవాళ్లుకూడా అంతమందే వుంటారు. మనం అంతగా గమనించంగాని కళ్లు పెట్టుకు చూస్తే ఈవిధంగానే జరుగుతోంది. ప్రౌఢావివాహాల్ని యాక్టుగా దేశంలో ప్రవేశపెట్టించిన హర్ బిలాస్ శారదాగారే పన్నెండేళ్ల తనమేనగోడలికి రాజస్థానంలో పెండ్లి చేశాడు. ఎంతరిఫార్మర్ లకైనా వాక్ శూరత్వంలో వున్నంత ధాటీ కార్యశూరత్వంలో వుండదు."

"అందుచేతనే దేశంలోవాళ్లంతా ఆయన్ని ఛీఛీ యంటున్నారు. ఇంతకూ నేచెప్పేసంగతు లేమిటో గ్రహించకుండావున్నారు. ఈరాజశేఖరంగారిని నేను నిరాకరించడంలేదు. మీరు మీయిష్టానుసారంగా వివాహం చెయ్యవచ్చును గాని కొంతకాలం వ్యవధివుంటే మంచిదని నా అభిప్రాయం. 'సహసావిదధీతనక్రియాం' అని యెన్నిసారులు మీరు నాతో చెప్పియుండలేదు?"

"తొందరపడి నే నీసంబంధం నిశ్చయించలేదు. చేసుకోదలచినట్లయితే వందలకొలది సంబంధాలతనికి సిద్ధంగావున్నాయి. డాక్టరు రంగాచారి ధర్మమా అని మనల నాతనికి పరిచయంచేసి ఈవివాహసందర్భంలో నిన్నంగీకరించునట్లుచేయగలిగినాడుగాని మనంవెయ్యేళ్లు తపస్సుచేసినా ఇటువంటి సంబంధం దొరకదు."

"అంటే ఆయన యెంతగొప్పవాడయినా, ఎంత చదువుచదువుకున్నా ప్రేమించి పెళ్లిచేసుకోడం అంటే ఏమిటో తెలియనివాడన్నమాట. ఒకమాటు పెండ్లి చేసుకొనుటకు అంగీకరించినప్పుడు ఎన్నివిఘ్నములు వచ్చినా, ఎంతకాలవిలంబమైనా వదలని ప్రేమ కలిగి వుండొద్దా చెప్పండి?"

"రాజశేఖరానికి నీ మీద ప్రేమ లేదని నీకు వట్టి భ్రాంతిగా వుంది. అతనికి నీమీద ప్రేమ వుందో లేదో నీవు పరీక్షించిచూడవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతమాత్రం లేదు. కొన్నాళ్లుమాసి పెళ్లిచేసుకొంటానని చెబుతున్నావు. అది వట్టి పిచ్చిమాట. 'శుభస్య శీఘ్రం' అని నీవిప్పుడే పెండ్లి చేసుకునితీరాలి. తరువాత రాజశేఖరానికి నీమీద ప్రేమ యున్నదో లేదో సావకాశంగా పరీక్షించి తెలుసుకోవచ్చును."

"ప్రేమలేకపోయినతరువాత చూచి ఏంచేస్తాను? ఎంతచదువు చదువుకొన్నా, ఎన్ని డైవోర్సుయాక్టులు వచ్చినా దొరసానులలాగ చీటికిమాటికి కోర్టులెక్కి వ్యవహారాలు పరిష్కరించుకోలేంగద!"

"ఇవన్నీ యింగ్లీషు చదువులవల్ల వచ్చిన భ్రమలే కానివేరుకావు. భయంవల్ల ప్రతి-చోటా కంసుడికి కృష్ణ సాక్షాత్కార మయినట్లుగా యిప్పటికాలంపిల్లలకు కోర్టులు, వివాహవిచ్ఛేదనాలు, విడిపోవడాలు యిటువంటివే కనిపిస్తూంటాయి. ఒక్కసంగతిమాత్రం జ్ఞాపకం ఉంచుకో. నవలలలోను, నాటకాల్లోను చూసేవిధంగా ప్రాపంచిక చర్యలు జరగవు. ఈ లవ్ ఎట్ ఫస్టు సైట్లు, మోహాక్రాంతాలు, గంధర్వవివాహాలు గ్రంథకర్తల కల్పనాకౌశలాల్లో కనిపిస్తాయిగాని సామాన్యజీవితంలో అరుదుగా వుంటాయి."

"నేను కాదనడంలేదు. కాని మనచేతుల్లోను, మనయిష్టాల్లోను వున్నసంగతులను స్వేచ్ఛానుసారంగా ఎందుకు చేసుకొనకూడదో నాకు తెలియకుండావుంది. మాపరీక్ష లేమయినదీ యింకా తెలియలేదు. ఈచదువు పూర్తిఅయితేనేగాని పెళ్లినిగూర్చి ఆలోచించవద్దని మీరే పలుమారు చెప్పుచువచ్చారు. నేనుకూడ ఈ ప్రసంగంవచ్చినపుడల్లా అందఱితోను అదేవిధంగా చెప్పుచువచ్చాను. ఇప్పుడింతతొందరపడి పెళ్లిచేసుకున్నయెడల—"

"మఱేమీ ఆక్షేపించరు. పెళ్లిళ్లొకప్పుడు అప్రయత్నంగా ఆకస్మికంగా ఇలాగే జరుగుతూంటాయి. పెళ్లిచేసుకొన్నంతమాత్రమున విద్య నాశనమైపోదు."

"పోనీ మాపరీక్షలు తెలిసేవఱకైనా—"

"అందువల్ల ఏమీప్రయోజనం లేదు. ఇవన్నీ నీకన్న ఎక్కువగానే ఆలోచించాను. లేనిపోని అపోహలతో ఉండకు. డబ్బే పావనంగా ఊహించి చెయ్యడంలేదు. అన్నివిధాలా రాజశేఖరం తగినవాడు. అహోరాత్రా లూహించి నే నీపెళ్లి నిర్ణయించాను. నీవు స్వయంవరపద్ధతిని పెండ్లిచేసుకున్నా ఇంతకన్న ఉత్తమ మయిన సంబంధం దొరకదు."

అని ఈవిధముగ మాతండ్రిగారితో సంభాషణ జరగినది. ఆయన నాకు కళాశాలలో ఉన్నత విద్య నేర్పించుచువచ్చినారు. పట్టపరీక్షలో కృతార్థురాల నగువఱకును నాపరిణయ విషయమైన ప్రసంగముల నెవ్వరెంతచేసినను ఆయనమాత్రమెప్పుడు నీవిధముగపలికియుండ లేదు. పలికియుండకపోవుటయేగాదు; అట్టి యవసరము మాపరీక్షలు తెలియునంతవఱకుకూడ నుండదని నాకు తోచునట్లు ప్రవర్తించుచువచ్చినారు పరీక్షలింకను జరుగకపూర్వమే మదరాసుననున్న క్వీన్ మేరీ కళాశాలయందలి విద్యార్థినీవసతిగృహమున నే నున్నపుడే నా సహాధ్యాయినులతో కలసి బెంగుళూరు వెళ్లి వేసవికాల మచ్చట నుండవలెనని యున్నదని మాతండ్రిగారికి వ్రాసితిని. వా రందుల కంగీకరించుచు లేఖ వ్రాసిరి. ప్రతిసంవత్సరమును కళాశాల తెఱచియున్నపుడు మదరాసునందును, సెలవు లిచ్చినప్పుడు బంధువుల యిండ్లకుగాని, మిత్రురాండ్రతో తదితరప్రదేశములకుగాని పోయి కాలము గడపుటయేగాని కాకినాడలో మాయింటియొద్ద నంతగ నుండినదానను కాను. నేనీయేడు బెంగళూరు వెళ్లెదనని వ్రాసినపుడు ఆయన తానుగూడ బెంగుళూరు వచ్చి కలసికొనెద నని వ్రాసియుండుటచేత పరీక్షలయినవెంటనే నే నత్యుత్సాహమున నెచ్చెలులతో గలసి బెంగుళూరునకు బోయియుంటిని. కాని ఆయన ఎందువల్లనో రాజాలకపోయిరి. నేను బెంగుళూరు వెళ్లిన అయిదాఱువారములు పోయినతరువాత తానువచ్చుచుండుట లేదనియు, వెంటనే నన్ను బయలుదేరి రావలసినదనియు మాతండ్రిగారివద్దనుండి తంతివార్త వచ్చెను

వారియాజ్ఞానుసారముగా నేను వెంటనే బయలుదేరి కాకినాడ వచ్చిచూడగ నా కాశ్చర్యము కలుగునట్లు మిగుల వైభవముగమా యిల్లలంకరింపబడుటయేగాక నా పెండ్లిప్రయత్నముల సహితము మిక్కిలి సందడిగ చేయించుచుండిరి. ఆకోలాహలమును చూచి నేను నివ్వెఱపడితిని.

ప్రౌఢావివాహముల నంగీకరింపరు మాతండ్రిగారు నాయొప్పుదల లేకుండ తమ ఏకైకపుత్రిక నగు నాకీవివాహ మెట్లు నిశ్చయించిరాయని మహాశ్చర్యము కలిగినది. బి. ఏ. పరీక్షకు వెళ్లియున్న నాకు ప్రౌఢావివాహతత్త్వమున నెంత యభినివేశ ముండునో నేను వేఱుగచెప్పకుండగనే ఎట్టివారైనను తెలుసుకొనవచ్చును.

పదునెనిమిదేండ్ల ప్రాయమప్పుడు పెండ్లియాడుచున్న నా కావైవాహికోత్సాహము భగ్నమగునట్లుగ నాయిష్టముతో నిమిత్తములేకుండ వరాన్వేషణ మొనర్చుటయే గాక వివాహనిర్ణయమునుగూడ జేసినందులకు చెప్పవలదా? నాకు మిక్కిలి కష్టముగానుండెను. మా తల్లి యున్న యెడల నేనట్టి పెండ్లి చేసుకొనననని నిర్భయముగ జెప్పియేయుందును. మా అమ్మ—ఆమె గర్భవాసమున నేనుపుట్టియుండకపోయినను కన్నతల్లియొద్దకంటె నామె యొద్ద నాకు చనవుండెను. స్త్రీజీవితమున వివాహమనునది జన్మాంతమువఱకు స్థిరముగ పరివర్తనము గలుగ జేయునట్టి దగుటచేత సాహసించి నేను నాతండ్రిగారితో పైవిధముగ ప్రసంగింపవలసినదాననైతిని. పర్యవసానమును నేను వేరుగ జెప్పనక్కఱలేకయే చదువరులు గ్రహింపవచ్చును. కిమ్మనకుండ మాతండ్రిగారు నిశ్చయించియుంచినట్లు మఱునాడే నాకు పెండ్లి జరుగవలసియుండెను.

౨

దొంగనోటు

చదివినచదువును గూర్చి, కావలసిన భర్తనుగూర్చి నేను మిక్కిలి గందరగోళముగ నాలోచించుచు గూర్చుంటిని. భావాకాశమున దుపానువలె నెంతసంక్షోభముగనైన నుండెను. సమస్త కార్యభారనిర్వాహకత్వమున పురుషులతో సమానముగ స్త్రీలు వ్యవహరింప సమర్థురాండ్రని యెప్పుడును తెలుసుకొనుచున్న నాకు నా పెండ్లియే పరహస్తగత మగుట కంటగింపుగ నుండెను. సాయంసమయ మగుటచేత వాహ్యాళికి బోయిన కొంత మనశ్శాంతిగ నుండునని యూహించి నాయూహాపోహలను గట్టిపెట్టి సావడిలోనికి వచ్చితిని. అక్కడ మా తండ్రిగారి స్నేహితులయిన డాక్టరు రంగారావుగారు ఒకపోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరుగారితో మాట్లాడుచుండిరి.

డాక్టరు రంగా సోఫాపై గూర్చుండెను. పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరు ప్రక్క నొకబల్లవద్ద నిల్చుని ఆయనతో మాట్లాడుచుండెను. వారింగ్లీషున సంభాషించుచుండిరి.

"అయ్యా! డాక్టరుగారు! తమయింటికి బోయియుంటిని. అక్కడ తమరు జనార్దనరావుపంతులుగారింటికి వెళ్లినారని తెలిసికొని ఇక్కడకు వచ్చినాను. అత్యావశ్యకమైన పనియగుటచేత మిమ్ములను వెంటనే కలసికొనవలసి వచ్చినది."

అని ఇన్‌స్పెక్టరు పలుకుచుండెను. అత డొక కాగితమును దీసి డాక్టరుగారికి చూపుచుండెను. "యాభై రూపాయిలనోటు. ఎక్కడనుంచి వచ్చినదో మేము కనిపెట్టలేక పోయియుందుముగాని దీనిమీద తమ పేరు స్టాంపు చేయబడియున్నది.

'డాక్టరు రంగా, కన్‌సల్‌టింగ్ ఫిజిషియన్, స్పెషలిస్ట్ ఇన్ మెంటల్ డిసీజెస్ మద్రాస్.'

అని మీ పేరు స్టాంపు గొట్టబడియున్నది."

"ఆహా! ఇది నాస్టాంపే" అని డాక్టరుగారు చెప్పుచుండిరి.

"అయితే ఇది తమ కెట్లువచ్చినదో, ఎవరికిచ్చితిరో తమకు జ్ఞాపకమున్నదా?" అని ఇన్‌స్పెక్టరుగా రడుగుచుండిరి.

"యాభైరూపాయలనోట్లు సామాన్యంగారావు. ఆఁ—ఏదీ చూడనీయండి. దీనిపై ఈముద్ర ఎట్లు వచ్చినదో ఆశ్చర్యముగ వుంది. ఆఁ—ఇది నాకు యస్. వి. రాజశేఖరరావుగారిచ్చారు."

ఇన్‌స్పెక్టరు డాక్టరుగారు చెప్పిన దంతయు నోటుబుక్కులో వ్రాసికొనుచుండిరి.

"ఆయనను నేను ఎఱుగుదును. ఆయన పోలవరం జమీందారుగారి మేడలోవున్న లక్షాధికారి కాదండీ?"

"ఆహా, ఆయనే. వారే ఇచ్చారు. అవుతే ఇందులో రహస్యమేమిటో చెప్పండి. ఈనోటు ఎక్కడైనా దొంగసొత్తుల్లో దొరికిందా ఏమిటి?" అని డాక్టరుగారు నవ్వుచు,

"అవుతే కొంపతవ్వి రాజశేఖరంగారు దీన్ని ఎక్కడైనా కన్నంవేసి సంపాదించారని మీరు చెప్పవస్తారా ఏమిటి?" అని తమహాస్యరసమును వెల్లడించిరి.

"కాదండీ! ఈనోటు పట్టిదొంగసృష్టి. ఈలాంటి నోట్లిప్పుడు అపరిమితంగా మద్రాసు, బొంబాయి, కలకత్తా మొదలైన బ్యాంకుల్లో దొరికిపోతున్నాయి. రాజమండ్రీలో కొన్నినోట్లు దొరకినట్లు తెలిసింది. కాకినాడలో దొరకడానికిదే ప్రథమం — అవుతే మీరు ఖంగారుపడకండి. మీ రీనోటు నష్టపోనక్కరలేదు. బ్యాంకివారీనష్టం పెట్టుకొన్నారు. ఈ నోట్లెవరు సృష్టించారో అదే నాకు కావాలి."

"అయితే నిశ్చయంగా చెబుతానుండండి." అని డాక్టరుగారొకపుస్తకం జేబులోనుండి తీసి—"రూ. ౫౩-౧౨-౦. ఇదిగో చూడండి. యస్. వి. రాజశేఖరరావుగారిచ్చినట్లు జమ—ఆయన ఎప్పుడూ రొక్కరూపంగానే సొమ్మిస్తారు."

"నేను శెలవుతీసుకుంటాను. ఆ రాజశేఖరంగారికి ఈనోటెట్లు వచ్చినదో కనుక్కోవాలి" అని ఇన్‌స్పెక్టరుగారు వెడలిపోయిరి. అదియేమోకాని నాకు మనసు చెయ్యపెట్టికలచినట్లయిపోయినది. నేను వెంటనే షికారువెళ్లక మేడల గదిలోనికి బోయి కూర్చుంటిని. దొంగనోట్లను గూర్చిన వృత్తాంతము నా కచ్చెరువు పుట్టించెను.

3

దేవి కారాణి

రమారమి గంట పోయినతరువాత నేను మేడల సావడిలోనికి వచ్చి చూచునప్పటికి డాక్టరుగారు లేరు. వీథివంక చూడగా ఒకరోల్సురాయిస్ (Rolls Royce) కారు మాగుమ్మమువద్ద ఆగియుండెను. పిఠాపురం మహారాజాగారికి ఒక రోల్సుకారున్నదని నేనెఱుగుదును. ఈ వచ్చినవారెవరాయని చూచుచుండగా రాజశేఖరరావుగారు కారునుండి దిగి మాయింటిలోనికి వచ్చుచుండిరి. మానాయనగారప్పు డింటియొద్ద లేరు.

నేను కాకినాడవచ్చి నాలుగుదినము లయినది. ఆ నాలుగుదినములలోను రాజశేఖరరావుగారిని రెండుమూడుసారులు చూచి సంభాషించియుంటిని. సంభాషించినప్పుడెల్ల వారిధనాతిశయమే యాకర్షణీయముగ నుండెనుగాని వారివైఖరి నాకంత యాకర్షణీయముగ దోచలేదు. స్త్రీలను వైవశ్యమొనర్చుకొనునది కేవల సౌందర్యమని కొందఱిమతము. ఆకారమును బట్టిచూచినచో ఆయన రూపవంతుడే యని చెప్పవలెను. అయిననదేమి పాపమోకాని ఆయనవైఖరి (Personality) నాకంతగ నాకర్షకముగ లేదు. పురుషు లెంతధీమంతులైనను వారి ప్రాశస్త్యమును ఎంతటివిద్యావంతురాండ్రైనను ఒకప్పుడు గ్రహింపకపోవచ్చును. రాజశేఖరరావుగారు కలకత్తాలో బి. యల్. పరీక్షకూడ కొంతవఱకు చదివినారట. అయిననేమి? నేనెంతవఱకు చదువుకొన్ననూ వారి సౌందర్యవిద్యాదిలక్షణములు నాకుత్సాహజనకముగ లేవు. మా యిరువురి జీవితములనొక్కటిగ కలిపివేయుటకు నిశ్చయింపబడియు మా పరస్పరతత్త్వములం దిట్టి వైపరీత్య మెందుల కుండవలెనో నాకు దురవగాహముగ నుండెను.

భావికార్యఘటన మెట్లున్నను నేను వారిస్వభావమును దెలిసికొనుట కవకాశము కలుగలేదని నా మనస్సునం దాందోళనముగ నుండెను.

కారునుండి దిగునప్పటికి రాజశేఖరరావుగారి ముఖమున నుత్సాహచిహ్నములు లేకపోవుటయేగాక మిక్కిలి చీకాకుగ నుండెను. ఆకలిగియున్న ముఖముతోడనే వారు సావడిలోనికివచ్చి నన్నుగాంచి చిఱునవ్వున "మీనాన్నగారింటియొద్ద లేరా?" అని యడిగిరి.

"లేరు. షికారువెళ్లారు. కూర్చోండి వస్తారు." అని నే నంటిని.

ఆయన దీర్ఘాలోచనపరులై అచ్చటనున్న యొక కుర్చీపై గూర్చుండిరి.

మానాన్నగారిబల్లపై సేవకులను బిలుచుట కేర్పడినగంట (Calling Bell) పై చేయివేసితిని. సేవకుడు వచ్చెను. వంటవానిని బిలిచికొని రమ్మంటిని. వంటవానితో నేను కొన్నిఫలహారములను నిర్దేశించి వెంటనే గొనిరమ్మని చెప్పితిని. కొంతసేపటికి నేను చెప్పినట్లు

కొన్ని భక్ష్యములను, కాఫీ, ఓవల్ టైన్, టీ మున్నగు పానీయములను వేరువేరు పాత్రములతో బట్టించుకొని వచ్చి వంటవాడు మాయెదుట బల్లపై నుంచెను.

"నాకు కడుపునిండుగ నున్నది. ఇపు డేమియు వలదు. నేను టీ త్రాగను. నేను తాగేవస్తువు నీవు తెప్పించియుండవు." అని రాజశేఖరరావుగా రనిరి.

"ఏం త్రాగుతారు?"

"ఓవల్ టైన్."

నేను వంటవానివైపు చూచితిని. మావంటయింట వలలుడై యవతరించిన ఆవంటవా డప్పుడు ఓవల్ టైను కప్పులోబోసి వారియెదుట నుంచెను. నన్నుగూడ తీసి కొమ్మని వా రనిరి. కొన్నిభక్ష్యములనుగూడ దినుడని కోరితిని. మేమిరువురమును కొన్ని ఫలహారములను దిని, కొన్నిపానీయములను త్రాగితిమి. వంటవాడు బల్ల శుభ్ర పఱచి పాత్రములను దీసుకొని వెడలిపోయెను.

అది సిగ్గో, లేక భయమో నేను చెప్పజాలనుగాని వా రెప్పుడును నన్ను తేరిపార చూచుటకు సంశయించు చున్నట్లు నాకు దోచెను. ఉచితజ్ఞుడైన కాంతునియెదుట కాంత సిగ్గుపడవచ్చునుగాని పురుషుడు సిగ్గుపడువాడై స్త్రీయు నట్లయినయెడల కాపుర మెట్లుచేయవచ్చునన్న కవిగారి*వాక్యము నా కపుడు జ్ఞప్తికి వచ్చెను.

"ఏదో యాంగ్ జైటీతో నున్నట్లున్నారే" అని కొంతసేపటికి సాహసించి యడిగితిని.

"యస్ ఐ యామ్ ఎ బిట్ వరీడ్ (Yes, I am a bit worried). ఒక ఇన్ స్పెక్టరు యాభై రూపాయిలనోటొకటి తీసుకువచ్చి అది ఎప్పుడు నా కెట్లు వచ్చినదో చెప్పవలసినదని వేధించడం మొదలు పెట్టాడు. అది దొంగనోటనీ, అట్టినోట్లెవరు సృష్టి స్తున్నారో కనుక్కోవలసిఉందనీ చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు. నేను సృష్టించాననో ఏమో అతని ఊహ. అలాంటినోట్లు కొన్నివందలు వస్తూ పోతూ ఉంటాయి. ఎవరికి జ్ఞాపకం?" అని వా రూరకుండిరి.

మఱల కొంతసేపు నిశ్శబ్దము. నా కేమనుటకును దోచలేదు.

"కారులో మిమ్ములను జూచుచుఱకు మీరని నే ననుకొనలేదు." అని యసందర్భముగా నంటిని.

"మొదట నేనుగూడ ఇక్కడకు రావలెనని ఊహింపలేదు. కాని సంగతు లాలోచింపగా—అనగా ఒకవేళ తొందరపడి—(అని అర్ధోక్తియందే)—ఇంతకు నాభావమేమో నీ వెఱుగుదువుగద!" అని కొంతఖంగా రుతో తడబడుచూ మాట్లాడిరి. నేను నిర్దాక్షిణ్యముగా "ఏమిసంగతులు? నా కేమితెలియును?" అని యంటిని.

"నీవు విద్యావతివి. విద్యాధికులు ఎట్టి మన స్తత్త్వమున పెండ్లిచేసుకోవలెనో నాకు తెలియక పోలేదు. అందువల్ల నీకో ప్రేమ పరిపక్వంకాకుండానే పెండ్లి జరుగుచున్నదేమో యని నా భ్రాంతి." అని కొంత దైన్యస్వరమున వారనిరి.

"అయితే నిశ్చయించుకొన్న పెళ్లి రద్దుపరచు కునే నిమిత్తం వచ్చారాఏమిటి?"

"లేదు. మన తెలుగువాళ్లలో యింతసౌందర్య వతి లేదని డాక్టరు రంగా చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు. నిన్ను చూచినప్పుడు నేనుగూడ అదేవిధంగా భావిం చాను పెళ్లి నిర్ణయమైనది. నీవంత తెలియనిదానవు గావు. పెద్దపరీక్షలు చదివినావు. నీకు ప్రేమలేని యెడల—" అని నడుమ నాపివేసిరి.

"అయితే నాకు సమ్మతంగాలేదని నేను పట్టు పట్టేయెడల ఈపెళ్లి యాగిపోవచ్చునని యనుకొను చున్నారా?—అంత తెలివితక్కువగా—" అని నేను నడుమ నాపివేసితిని. లోపలిభావ మొకటియు, పైకి వచ్చు పలుకొకటియు నగుటచేత నేనసత్యసంవాదినినయి పరస్పర విరుద్ధముగ, నసందర్భముగ మాట్లాడుచుంటినా యని నాకు స్ఫురించెను.

"హెవెన్ ఫర్ బిడ్! (భగవంతు డట్లొనర్ప కుండునుగాక) ఈ పోలీస్ ఇన్ స్పెక్టరు గొడవవలన నా

* కళాపూర్ణోదయమునందు పింగళిసూరన్న.

మనసున కలతగానుండి నేను సందర్భశుద్ధి లేకుండ మాట్లాడినాను. ప్రసాదరావునాయుడుగా రిప్పుడు ఇక్కడ పోలీసు సూపరింటెండెంటుగా నియమింపబడినట్లు తెలిసినది. బర్మాలో ఆయన ఏదో పోలీస్ పనిమీద వచ్చినప్పుడు నాకాయనతో పరిచయం కలిగింది. ఆయనను ఒకసారి కలుసుకోవాలి."

"అయితే మీకు బర్మాలో ఏదైన బంగారపు గని గాని దొరకినదా ఏమి?" అని యాకస్మికముగా నంటిని. నిజమునకు బర్మాలో బంగారుగను లున్నవో లేవో నాకు సరిగా తెలియదు. ఆయన తెల్లబోయారు.

"బంగారపు గనులా? — లేదు. బర్మాలో బంగారు గనులు లేవు. ఉన్నా హిందువులకు దొరకవు. నాధనమంతా — చెప్పనా? — రంగూనులో మానాన్నగారు సంపాదించారు. నేను దాన్నిప్పుడు గుణిస్తున్నాను — కాని ఈప్రశ్న నీవెంత ఆకస్మికంగా అడిగావు? నేనీ డబ్బంతా ఎత్తుకొచ్చిన ట్లాకరడుగా నా మనస్సేమునునో అదేవిధంగా నీప్రశ్నమున నైపోయినది. ఇంత యదిరిపాటునకు కారణమున్నది. దానివల్లనే నాకింతకంపం — ఇంత భయం పిశాచములవలె పట్టుకుని వదలకుండా ఉన్నాయి. క్షమించు. ఇదంతా పట్టి అప్రస్తుతం." అని ఆయన ఊరుకున్నారు.

అంతలో మా నాయనగారు మోహనరావను నొక యువకునితో నచ్చటికి వచ్చిరి. మోహనరావుని నేను బెంగుళూరులో కొంచెం ఎరుగుదును. ఆత డెల్లప్పుడు నాడువాండ్రకంటె నెక్కుడుగ కట్టి, పూసి, తొడిగి ముస్తాబగుచుండును. స్త్రీలుగూడ నిరంతర పరివర్తన శీలములైన ఫ్యాషనుల నాతనియొద్ద నేర్చుకొనవలెనన్నట్లాతడు శృంగారపుబూతలతోను, మెఱుపులతోను దళుక్కుమనుచు ఠీవిగా ప్రవర్తించుచుండును. కామినీ ఆయిల్, ఆటోదిల్ బహారు, హిమాలయన్ స్నో, యింకా ఫ్రెంచి అత్తరువులు — ఇవన్నీ కాంపౌండై గాలిలో నొకదుమారముగ బయలుదేరి ఉద్యోగిముందఱ బయలుదేరు నౌఖరువలె ముందుగా నతనిరాకను తెలియజేయుచుండును. బెంగుళూరులో నాకు తెలిసిన మోహనరావు నేను కాకినాడవచ్చిన మరునాడే నాకు కనబడెను. తనతల్లిగారు కాకినాడలో నుండిరనియు, ఆమెను జూచునిమిత్తమై వచ్చితి ననియు, తాను మా తండ్రిగారిని బాగుగ నెఱుగుదుననియు నతడు చెప్పెను. ఎప్పుడు రాజశేఖరరావుగారిని కలసికొన్నను ఆయా వేళలం దెప్పుడును మోహనరావు ప్రత్యక్షమగును. అతడక్షిగోచర మయినంతనే రాజశేఖరరావుగారి కెక్కుడ లేని కొరకొరయు మొగమున కనబడుచుండును. మా తండ్రిగారు సుప్రసన్నముగ రాజశేఖరరావుగారిని బహూకరించిరి.

"దేవికారాణి టాకీ వచ్చింది. ఈ "కర్మ" ను చూద్దామంటే నాకు బెంగుళూరులోగూడ సాధ్యం కాలేదు. లక్షలు ఖర్చుపెట్టి హిమాంశురాయ్ అను బెంగాలీవాడు దీన్ని లండనులో తయారుచేశాడు. ప్రపంచంలో అన్నిదేశాలు ఇప్పుడు దేవికారాణిని జూచి మోహించిపోతున్నాయి. ఈ "కర్మ" అనేఫిల్ము లండనులో సెక్రెటరీ ఆఫ్ స్టేటయిన సర్ సామ్యూయల్ హోర్ చేత, ఈదేశంలో వైస్రాయిచేత ప్రథమంలో ఓపెన్‌కా (ప్రారంభింప) బడ్డాయి" అని మోహనరావుత్సాహమున చెప్పజొచ్చెను.

"అయితే, నాన్నగారు, మన మీఫిల్ము చూడాలండీ." అని నే నంటిని.

"అమ్మాయీ, నీవు తప్పకుండ వెళ్లు. నాకు వీలుండదు — అయితే రాజశేఖరరావుగారూ మీరు, అమ్మాయి వెళ్లి ఫిల్ము చూడండి" అని మాతండ్రిగారు పలికిరి.

"లేదండీ, నాకు సూపరింటెండెంటు ప్రసాదరావుగారితో కొంతముఖ్యమైన పనియున్నది. ఎప్పటికి తెములుతుందో చెప్పలేను. ఆయనను జూచి చాలాకాలమైనది. ఇపు డాయనవద్దకు జరూరుగా పోవలసియుంది." అని రాజశేఖరరావుగారు పలికిరి.

నేను ఫిల్మును జూడవలెనన్న యుద్దేశమును ప్రకటింపగా రాజశేఖరరావుగారది గమనించకుండ నా

మనసు చివుక్కురుమనునట్లు కార్యాంతర మున్నదని చెప్పుట నాకు మిగుల విరసముగ నుండెను.

"రాజశేఖరరావుగారు మహాప్రభువులు. ఆయన కొక్క నిమిషమైన ఊపిరి సలపకుండ పనిఉండడంలో ఆశ్చర్యము లేదు. జనార్దనరావుగారూ, మీ అభ్యంతరం లేకపోతే మీ విజయలక్ష్మిగార్ని నేను తీసుకు వెళ్లి ఫిల్ము చూపించివస్తాను. బి. ఏ. దాకా చదువుకొనడాని కొప్పుకొని ఆమె చూడాలనుత్సాహపడే ఫిల్ము చూడనీయకపోవడం అప్రతిష్ఠ."

"మోహనరావూ, ఏమనుకుంటున్నావో కాని, మా విజయ యింకా చిన్నపిల్ల కాదు. రేపేగదా పరిణయం? పంపడానికీ పంపకపోవడానికీ దాని ఇష్టం, దానిభర్తగారి ఇష్టంగాని నాఇష్టం ఏమీ లేదు." అని మానాన్నగా రనిరి.

"అప్పుడే భర్తగారిఇష్ట మేమిటండీ? ఇంకా పెళ్లే లేదు ఏమీ లేదు. పూర్వకాలంపద్ధతిని మాట్లాడుతున్నారు. రేపు సుముహూర్తం జరిగించుకుని పాణిగ్రహణమహోత్సవం అయింతర్వాత ఆయనఆజ్ఞానుసారంగా జరుపుకుంటే బాగుంటుంది. అంతేగాని అప్పుడే ఆయనచెప్పులు మొయ్యమని చెబుతున్నా రేమిటి? ఆమెకు మీ రిచ్చిన ఎడ్యుకేషనుకుకూడా తలవంపులు వచ్చేటట్లు చెప్పకండి!"

నా కీమాటలు మనకంటకముగా నుండి రాజశేఖరరావుగారితో "నాకు చూడవలె నని యున్నది. మీరు వీలుచేసుకుని రాలేరూ?" అని యడిగితిని.

"నన్నడుగ నక్కరలేదు. మీ నాన్నగారు వెళ్లమని ఈవఱకే చెప్పినారు. నీకుకూడా కుతూహలముగ నున్నది. కాబట్టి తప్పకుండా వెళ్లు." అని వా రనుజ్ఞ నిచ్చిరి.

౪

సినీమాయందు చూచితిని

నాటిరాత్రి సినీమాయందు దేవికారాణియొక్క హావభావవిలాసములను మిగుల సక్కజముగ, నద్వితీయముగ, అలౌకికప్రతిభాసంపన్నముగ దలంచి తన్మయత్వమున నామనోజ్ఞప్రదర్శనమును వీక్షించితిని. నడుమ నడుమ మోహనరావు కథనుగూర్చి వ్యాఖ్యానించుచు వచ్చెను.

"ఆహా! ఏమందం! ఏమందం! ఎంతబాగుంది! బలే, బలే!"

అని పై కనుకొనుటయే గాక దేవికారాణిని, సుధారాణిని, హిమాంశురాయుని, తదితరపాత్రములను స్తుతించి, మురిసి, పులకరించి, పొంగిపోవుచు వచ్చినాడు. దాంపత్యానురాగప్రతిబింబితమైన యాకథాదృశ్యములను, సంభాషణములను చూచునప్పుడును వినునప్పుడును నాభావాంబరమున భావికార్యఘటనలను దలంచుకొనుచు రాజశేఖరరావుగారితోడి నాప్రణయకథ కెట్టిపరిణామ ముండునో, ఎట్టి పరివర్తనములగునో యని మెఱుపుమెఱసిన ట్లూహించుచు వచ్చితిని. కథయొక్క నడిమిభాగమున విద్యుద్దీపములచే బ్రకాశించు విరామసమయమున నొక్కసారి ప్రేక్షకులను జూచుచు నలుగెలంకులకును నాచూడ్కులు ప్రసరించినవి. అప్పుడాకస్మికముగ నొక్క యున్నతాసనమున నా వెనుకపార్శ్వమున రాజశేఖరరావుగారి నుపలక్షించితిని. నా కొడలు జలదరించెను. అప్పుడు వారు నావైపునకు జూచుచుండుట లేదు. ప్రక్కనున్న ఒక ఇండియన్ దొరగారితో మాట్లాడుచుండిరి.

"హరి, ఏం తమాషాగా ఉంది! భార్య ఏమయిపోతుందో అని వచ్చి కనిపెడుతూకూర్చున్నాడే మహాపురుషుడు." అని యాంగ్లమున బరిహసించుచు మోహనరావు ప్రేలజొచ్చెను. నే నక్కడ నిలువక రాజశేఖరరావుగారు కూర్చున్నస్థానమువద్దకుబోతిని. ఆయన నేను వచ్చుటను గమనించి ఆంగ్లేయపద్ధతిని పాణిగ్రహణ (Shake Hands) మొనర్చి, ఆంగ్లేయులవైఖరిని వస్త్రధారణ మొనర్చి ప్రక్కను గూర్చున్న వారి స్నేహితునితో పాశ్చాత్యపద్ధతుల ననుసరించి నన్ను వారి కెఱిగించిరి. ఆయన మందస్మితవదనమున నా పరిచయభాగ్యము కలిగినందులకు సంతసముగ నున్నదని పలికిరి.

ఆయన రాజశేఖరరావుగారిస్నేహితులగు పోలీసు సూపరింటెండెంటు ప్రసాదరావుగారని నేను తెలుసుకొంటిని. ఆనాడు ప్రసాదరావుగారుకూడ సినీమా చూడఁదలచివచ్చుటచేత నిరువురును గలసి వచ్చియుంటిమని రాజశేఖరరావుగారు చెప్పిరి. అంతలో మఱల ప్రదర్శన మారంభమగుటయు ప్రసాదరావుగారు రాజశేఖరరావుగారి ప్రక్కసీటు నొకటి ఖాళీజేయించి అందు నన్ను గూర్చుండచేసిరి.

నాటిరాత్రి రాజశేఖరరావుగారితో ప్రదర్శనము జూడవలయునను సంకల్ప మీవిధముగ సిద్ధించినందులకు నేను మిగుల నానంద మొందితిని.

౫

మఱల దొంగనోట్లు

మఱునాఁడు జరిగిన పరిణయమహోత్సవమును గూర్చి నే నంతగ వర్ణింపవలసిన యావశ్యకత లేదు.

మదరాసు, బెంగుళూరు మున్నగు స్థలములకు సహితము తంతివార్తలను బంపి నా కత్యంతమైత్రి గల సహాధ్యాయినులను మాతండ్రి గారు రప్పించిరి. కొందఱు సుముహూర్తసమయమునను, కొంద ఱావివాహోత్సవమధ్యమునను వచ్చి నా కానందము కలిగించిరి.

ఆంధ్రులలో పుంభావలక్ష్మీంద్రుఁడైన రాజశేఖరరావుగారిని విజయలక్ష్మి యను నామముగల నేను పరిణయమాడి చరితార్థురాల నయితినని కవులు, గాయకులు, పత్రికావిలేఖరులు ఒక్కరీతిని స్తోత్రము చేయుచుండగ మహావైభవముగ, నత్యంతరమణీయముగ, వేడుకలతో, వినోదములతో, విద్యుద్దీపములతో, నానానగరాహూతులైన ప్రముఖులతో, నట గాయక వైణికులతో, జన్మమధ్యమున నిక నెన్నఁడును మఱపురానిచిత్ర మహాచిత్ర చిత్రాతివిచిత్రములతో జరిగిన దని నేను వేఱుగ వర్ణింపనక్కర లేకయే పాఠకులూహించి తెలుసుకొందురుగాక.

రుచ్యమైనపదార్థమును భక్షించుచుండగ నడుమ నంతరాయముగ పంటిక్రింద ఱా యొక డడ్డుపడినట్లు మధ్యమధ్య మోహనరావు చేయు వికటసరసములకు నాయానంద మప్పుడప్పుడు భగ్నమగుటయేకాక నాకతనిపై పట్టరాని కోపముసహితము వచ్చెడిది. కాని ఆయాసందర్భములను జెప్పవలసిన యావశ్యకత లేదు.

వివాహమహోత్సవ మయిన కొన్నిదినములకు రాజమహేంద్రవరమునందలి నాభర్తగారి గృహమునకు వచ్చివేసితిని. ఆభవనము రెండంతస్తులమేడ. ఆంగ్లేయులీదేశమున నివసించు బంగాళాలవలె, నలువైపులను మూడునాలుగెకరముల పుష్పోద్యానమున్నది. ఆయింటికి వచ్చిననాటి సాయంకాలమున నేను మేడమీద నొకగదిలో సుఖాసీనురాలనయి నాఁడు వచ్చిన గృహలక్ష్మిలోని పత్రములను ద్రిప్పుచు గూర్చుంటిని. అపుడు పరిచారిక వచ్చి "అమ్మా, బాబుగారు ఏవో వస్తువులను దెమ్మని రాఘవుడికి లెక్క ఇచ్చారట. అందులో పది రూపాయిలనోటు దొంగనోటని బజారులో పోలీసువాళ్లు పట్టుకుని అల్లరిపెట్టారుట. వాడు ఇనసపెట్టరుగారి కాళ్లుకడుపులు పట్టుకుని ఎల్లాగో విడిపించుకుని ఏడుస్తూవచ్చాడు. తనకి నట్టనడిబజారులో పరాభవం జరిగిం దని గోలెడ్తున్నాడు. అయ్యగారితో చెబుదామంటే అయ్యగా రింట్లో లేరు." అని నాయొడలు ఝల్లుమనునట్లు చెప్పెను.

"పాపం రాఘవుడిని ఏడవవద్దనిచెప్పు. ఆయన సరిగా చూచుకోరో యేమో చేతికి వచ్చే సొమ్ములో దొంగనోట్లు చూసుకుంటూవుండాలి. ఇప్పుడు ప్రతిచోటా దొంగనోట్లు హెచ్చయిపోతున్నట్లున్నాయి. నేను పదిహేనురూపాయలిస్తాను. ఒక అయిదురూపాయలు రాఘవుడికి నేనిచ్చానని చెప్పి ఇయ్యి. మిగిలినపది బాబుగారు చెప్పినఖర్చులను చేయుమని చెప్పు." అని దానికి సొమ్మిచ్చి పంపివేసితిని. ఈ దొంగనోట్లసంగతి చిత్రముగా నుండెను. రాఘవుడిసంగతి తలచుకుంటే నాకు హృదయంలో ఏదో పీకుచున్నట్లుండెను. ఆయనవచ్చిన తరువాత నేను రాఘవుడిసంగతి చెప్ప దొడగితిని. వారు పరధ్యానముగ వినిరో ఏమోకాని నేను చెప్పినదానినే మఱల చెప్పవలసివచ్చినది. "ఏమిటే దొంగనోటా? సొమ్ము తీసుకోడంలోను, ఇయ్యడంలోను ఇంత యత్రశ

ద్దగా వుంటున్నాను." అని వారేదో ఆలోచించడం మొదలుపెట్టారు. వారొక సోఫాపై చతికిలబడి కొంత సేపటివఱకు నిశ్శబ్దముగ నూరకుండిరి.

"ఇంట్లో ఖర్చులన్నీ నీవు చూసుకోవాలి. చిన్న ఖర్చులకు ఇనప్పెట్టెలో సొమ్ము వుంటుంది. పెద్దఖర్చులకు ఇక్కడ బ్యాంకిలో నీపేరకూడ సొమ్మువుండే యేర్పాటు చేయించినాను. నీకు కావలసిన చెక్కులు వ్రాసి యిస్తూవుండు."

"నేను చేసే పెద్దఖర్చు లేమీ వుండవు. అయినా మీరు చూపిస్తూవున్న యాదరమునకు సంతోషంగా వుంది." అని నాకృతజ్ఞతను కొంత వెల్లడించితిని.

"మీనాన్నగారికి వ్యాపారంలో యిచ్చిన ౫౦ వేలు నా కంతలక్ష్యం లేదు. నీవు సొమ్ము స్వేచ్ఛగా ఖర్చు పెట్టినపుడే నాడబ్బుకి సరియైన ప్రయోజనంవుంటుంది. ఈడబ్బువల్ల నే నిన్ను పెండ్లి యాడగలిగినాను." అని వారనుచుండగా మిక్కిలి యవివేకమున

"అవును. 'సర్వేగుణాః కాంచనమాశ్రయంతి.'" అని చిఱునగవుతో నంటిని.

"అనగా నాధనమే నిన్ను వశంచేసుకున్నదన్న మాట."

"మీగుణములనుజూచి మిమ్మలను ప్రేమించుటకు నాకవకాశ మిచ్చినారుకారు."

"క్షమించు, డాక్టరు రంగాతొందరవలన అవివేకంగా ఒప్పుకున్నాను. లేనియెడల నీవు నాప్రేమను గని కట్టియే పెండ్లాడియుందువు."

అప్పుడు రాఘవుడువచ్చి "బాబూ పోలీసాయిన ఎవర్నో తీసుకునివచ్చారు. అర్జంటుపనిమీద వచ్చారుట." అని చెప్పెను.

"పైకిరమ్మను. హాలులోకివచ్చి కూర్చోమను." అని ఆయన చెప్పిరి. నాభర్తగారు హాలులోనికి వెళ్లిపోయిరి. నేను గదియావలకువచ్చి చూడగా నే నెఱిగిన సి. ఐ. డి. ఇన్‌స్పెక్టరు రంగాచారియను నాయనయు, ఒక కాన్‌స్టేబుల్‌ను మెట్లెక్కివచ్చుట గానవచ్చెను. పోలీసువాడు సూట్‌కేస్ ఒకటి పట్టుకుని వచ్చుచుండెను. వా రెందులకు వచ్చిరో తెలుసుకొనవలెనన్న కుతూహలముతో హాలులోనికి బోయి చూచితిని.

"క్షమించండి. రాజశేఖరరావుగారూ, ఈ నోట్లకట్ట రాజమండ్రీ రైలుస్టేషనులో మీ సూట్‌కేసులో దొరకింది." అని ఇన్‌స్పెక్టరు చెప్పుచుండెను. ఇన్‌స్పెక్టరుచేతిలో క్రొత్తనోట్ల దొంతరయొకటియుండెను.

"ఇది నిన్న ఉదయం స్టేషనుకు పంపబడింది. ఈ నోట్లకట్ట తమసూట్‌కేసులో కెలా వచ్చిందో సెలవియ్యాలి."

"వాట్ డు యు మీన్? మీ రనే దేమిటో స్పష్టంగా చెప్పండి."

"ఇందులో ప్రతి కాగితంకూడా ఒక దొంగ నోటు."

రాజశేఖరరావుగారు స్పష్టముగ "నాసూట్‌కేసు లెవ్వీ స్టేషనుకు పంపబడలేదు." అని చెప్పిరి.

"నేను చెప్పేదేమంటే—"

"అయ్యా, దయయుంచి వ్యర్థప్రసంగము లేమీ నావద్ద చెప్పకండి. స్టేషను కెవ్వీ నాసూట్‌కేసులు పంపించలే దని స్పష్టంగా చెప్పేను." అని రాజశేఖరరావుగారు మిక్కిలి చికాకుగా మాట్లాడిరి.

"దానిమీద మీ పేరున్నదండీ." అని ఇన్‌స్పెక్టరు పలికెను.

"ఏమిటండీ, ఇంత దౌర్జన్యంగా చెబుతారు? ఎక్కడైనా దొంగనోట్లు సృష్టించి వాటిని సూట్‌కేసులలో పెట్టి స్టేషనులో వదలేస్తారండీ. మీ సూపరెంటు గారికి వ్రాసి కనుక్కోండి. ఏమంటారోను? లేకపోతే మీ ఇన్‌స్పెక్టరు జనరల్ గారికైనా సరే. లేక హోమ్ మెంబరుగారికైనాసరే వ్రాసి తెలుసుకోండి. ఎవడైనా నవ్విపోతాడు! ఇంపీరియల్ బ్యాంకి చేర్మన్ననిగాని, బ్యాంకాఫింగ్లండ్ గవర్నర్ననిగాని, కాక సృష్టింప

బహుతూవున్న రిజర్వుబ్యాంకి గవర్నర్లనిగాని అడుగుతే యింత స్టుపిడ్‌గా ఎక్కడా జరగదని ఒక హంట్రెడ్ థౌజెండ్ రీజన్లు చెబుతారు."

ఇన్‌స్పెక్టరు మాట్లాడకుండ సూట్‌కేసందుకుని బల్లపై బెట్టెను. దాని గొళ్లెమునకు తెల్లని రేపుతో నొకకార్డు వ్రేలాడుచుండెను. నేను దగ్గరకు బోయి చూచితిని. దానిమీద,—

'యస్. వి. రాజశేఖరరావుగారు,

కాకినాడ.'

అని యాంగ్లమున నచ్చువేయబడియున్నది.

"ఇంతకు పూర్వము నే నీసూట్‌కేసును చూడ లేదు. అవుతే ఇది స్టేషనువద్ద ఉండిపోయినదన్న సమాచారం మీ కెట్లా తెలిసిందో నాకు చెప్పవచ్చునా? చెప్పివట్లయితే మీ పోలీసురహస్యాల కేమయినా భంగమా?" అని రాజశేఖరరావుగారు ప్రశ్నించిరి. ఇన్‌స్పెక్టరు బుస్సుమని

"మా రహస్యాలనుగూర్చిన ప్రసక్తి మీ కెందుకో చెప్పండి. దీనినిగూర్చి విచారించి కనిపెట్టుటకే వచ్చాను. అది నాడ్యూటీ. అంతేగాని మా పోలీసుడిపార్టుమెంటులోని గుట్టుమట్టులన్నీ మీకు తెలియజేయడానికి రాలేదు. ఇంకా మిమ్మల్ని కనుక్కోవలసినసంగతి ఏమిటంటే—"

"నేను పదిరూపాయిల దొంగనోటొకటి నాకిచ్చావనికామా—అంతేనా? ఇంకా మీకు తెలియదేమోకాని ఏభైరూపాయిల దొంగనోటొకటి కాకినాడలో నేనిచ్చినట్లు మీపోలీస్‌శాఖవారే పట్టుకొన్నారు. అంతేకాదు—" అని జేబులోనుండి రాజశేఖరరావుగారు మనీపరసు నీవలకు దీసిరి. "ఇదుగో ఈ పైది మంచినోటే—ఈ వందరూపాయిల నోటు—ఇది విశ్వామిత్రసృష్టి! ఇది తమకు జాగ్రత్తపెట్టండి. తరువాత ఈ పదిరూపాయిలనోటూఅంతే. మళ్లీ ఈనాలుగు మంచినోట్లు, తరువాత ఇక్కడనుంచి ఈఐదురూపాయిలనోట్లన్నీ మారీచుడి మాయలేడిలాగ సృష్టికాబడ్డాయి. ఇవన్నీ తమకు భద్రంచేయండి. వీటిలోని నీటిగుర్తులు సరిగాలేవు." అని ఒకయిరువది ముప్పది నోట్లను బల్లమీద బడవైచిరి.

ఇన్‌స్పెక్టరు నోట్లను ఒకదానితరువాత నొకటిగ దొంతరబెట్టుచు "అయితే ఇవన్నీ మీకు బ్యాంకినుంచే వచ్చినవా?" అని యడిగెను.

"కొన్ని బ్యాంకినుండి వచ్చియుండవలెను. కొన్ని ఇతరులవద్ద యిచ్చిపుచ్చుకొనుటలో వచ్చినవి."

"అయితే మీరన్న కిట్టనివారు మీకివి యంటగట్టుతున్నారా? మీపై విరోధముగలవారెవరు?"

"అయ్యా, రంగాచారిగారు, నాకెవ్వరూ విరోధులు లేరండీ. విరోధులుంటే మీరే కావాలి."

ఇన్‌స్పెక్టరు రుసరుసలాడుచు,

"అయ్యా, నాడ్యూటీ నేను చేస్తున్నాను. ఇది శత్రుత్వంగా మీరు భావిస్తున్నారు. మీపొజిషన్‌లోనున్నవారు నన్నీవిధముగ పలుకడం న్యాయంకాదు." అని బింకముగ బలికెను.

"మూడువారములనుంచి నేనొక తస్కరమహాశయుడనన్నట్లు నన్ను దృష్టిపథమున(under observation) బెట్టుకొని మీరు నన్నన్నివ్యవహారములలోను వెన్నాడుచు తిరుగుచుంటిరా లేదా? మీరు సి. ఐ. డి. ఇన్‌స్పెక్టర్లని నాకు తెలియకపోలేదు" అని రాజశేఖరరావుగారనిరి.

ఇన్‌స్పెక్టరు కొంతధాటితో "అలాగాండి? అవుతే కొన్నిసంగతులు మీరు నాకేమీ శ్రమలేకుండా చెప్పివేస్తే సంతోషిస్తాను-అయితే ప్రతిరాత్రి మీరున్న మేడమీదకు వస్తూ మళ్లీ ఎపుడు తిరిగిపోతుందో తెలియకుండా మాయమయిపోతూవున్న దక్షిణాదిస్త్రీ ఎవ్వరో, ఎందుకు వస్తోందో కొంచెం నాకు తెలియజేస్తారా?" అని వజ్రాయుధమువలె నాచెవులు పగులునట్లుపలికెను.

"ఎంతఘోరమయిన కల్పన!" అను వాక్యము లప్రయత్నముగ నానోటినుండి వచ్చెను.

"రంగాచారిగారూ, ఇక మీరు దయచేయండి. మీరు చెప్పినసంగతి వాస్తవమయినా మీ రందువిష

యమై ప్రశ్నించడానికి మీకేమి హక్కుంది?" అని యాగ్రహావేశమున నా భర్తగా రనిరి. మళ్లీ నేమను కొనిరో కాని కొంత శాంతము వహించి "ఇదికూడ నేనేమో జరిగిస్తూవున్న నోట్లసృష్టికి చెందినరహస్యమనీ, నామాయావాగురకు ప్రత్యక్షమైన తార్కాణమనీ మీ యూహకాబోలు. మీ వైఖరి చూస్తే అలాగే వుంది. కాబట్టి చెబుతున్నా వినండి.

మీరు చెప్పిన బ్లాక దక్షిణాది స్త్రీ నావద్దకు వస్తూవున్న సంగతి వాస్తవమే. ఆమెకు యాభై రెండేండ్లు. ఆమెవచ్చి నాతో ఘర్షణపడిపోతూవుంటుంది. ఆమె ఎవరో, ఆమె అడ్రెసేమో అదిమాత్రం మీకు చెప్పలేను." అని చెప్పిరి.

"మీకు స్నేహితులా?" అని ఇన్‌స్పెక్టరు తన మనస్సులోనున్న విషమును కొంత వెడల గ్రక్కెను.

"ఎంతమాత్రం కాదు. ఘర్షణ పడిపోతూవుంటుం దని చెప్పనేచెప్పేను. ఆవిడకు నేనంటే పరమ ద్వేషం. ప్రథమంలో ఆవిడ ఒకవంటమనిషి. నాకు తెలిసినంతవఱకు ఆమె ఎప్పుడు వంటచేసినా, లేక ఇతరులచేత చేయించినా నానాపాడుగాను ఉంటుంది. ఆమె చేసిన వేపుడుముక్కలలో కారం నాలుక కోసి నట్లయిపోతుంది. ఎటువంటిబియ్యమైనా లైపిండిచేసి పెడుతుంది. ప్రతిభక్ష్యంలోను ఉప్పు విపరీతంగావేసి గాని, అసలు వెయ్యకగాని పాడుచేసి తీరుతుంది."

అక్కడ నున్న మా కందఱకు నవ్వువచ్చినది.

"అవుతే ఈసంగతులన్నీ నేను రిపోర్టువ్రాసుకుంటాను లెండి. పైవాళ్లకు చోద్యంగా వుంటుంది." అని ఇన్‌స్పెక్టరు వికటముగా నవ్వజొచ్చెను.

"మీరిపోర్టు సూపరెంటెండెంటుగారికి అందే లోపుగానే నేను మీసంగతి ఆయనకు తెలియజేస్తాను."

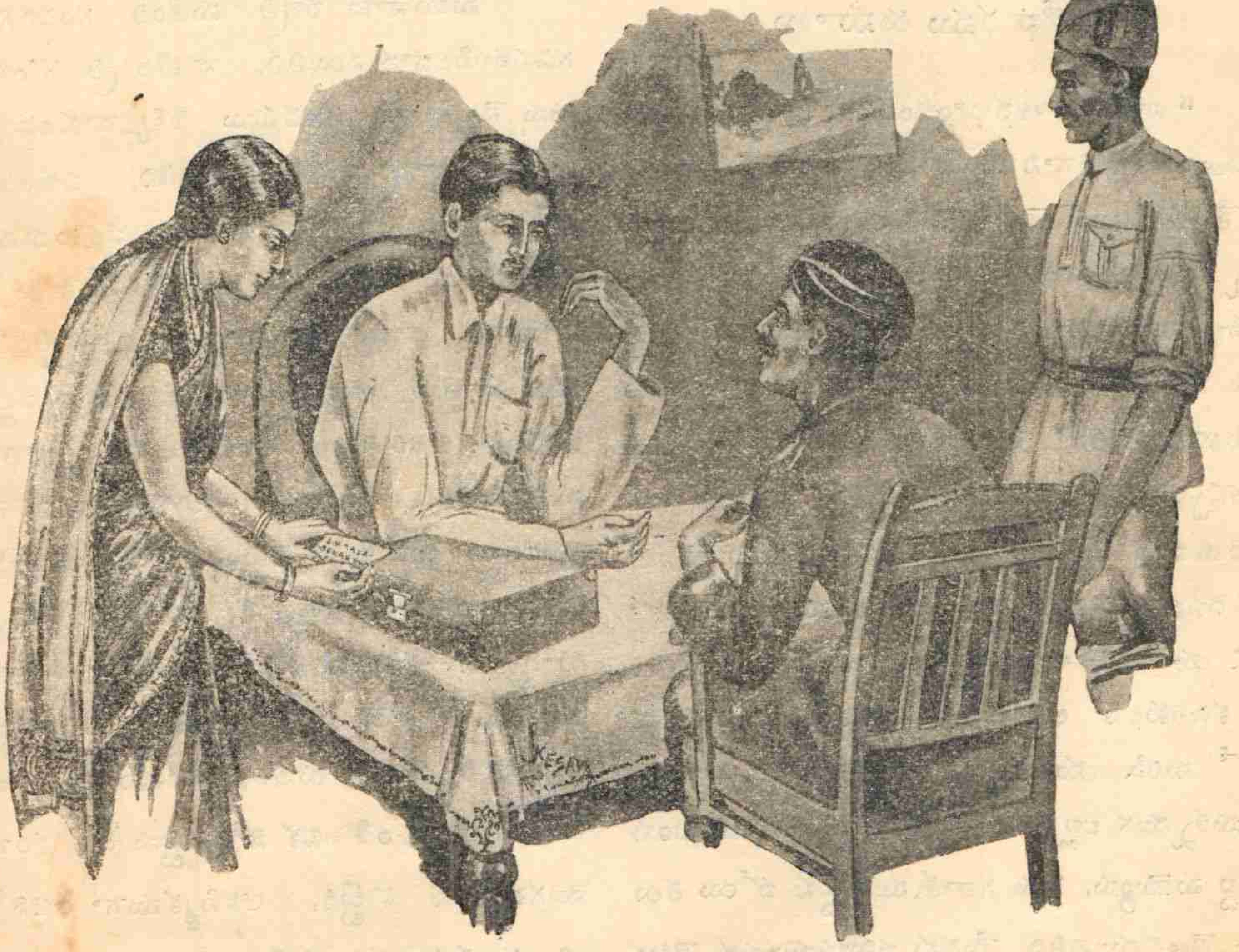

"అయ్యా నా డ్యూటి నేను చేస్తున్నాను"

"ఇదెక్కడి గ్రహచారం?"

"ఇప్పుడిక్కడున్నవాళ్ల గ్రహచారం ఏదైనా వక్రంగా ఉంటే తప్పకుండ మీదేఉంది. మీరు వారంటు లేకుండా వచ్చారు. నన్నీవిధంగా నానాప్రశ్నలు వేస్తున్నారు. ఇప్పుడీసంగతి సూపరింటెండెంటుగారికి నేను రిపోర్టుజేయకుండా మీరు నన్నిప్పుడు క్షమాపణ కోరుకోవలసివుంది."

ఇన్‌స్పెక్టరు తెల్లబోయెను.

"మాస్తే తమరే మాపైన సి. ఐ. డి. లాగున్నారు. తమకు శ్రమయిచ్చినందులకు మన్నించండి. వారంటు లేకుండా మీయింటికి పరిశోధననిమిత్తం యికరాను. ఈసారికి క్షమించండి." అని ఖిన్నవదనముతో రాజశేఖరరావుగారివద్ద సెలవుతీసుకుని ఇన్‌స్పెక్టరు వెడలిపోయెను.

౬

క్లోరోఫారము రుమాలు

"నాకు ఒక దురభ్యాసంవుంది. రాత్రిపన్నెండు గంటలుదాటితేనేగాని నిద్రపోను. ఎందుకైనా అవసరం వుంటే ఈ టేబుల్ బెల్ కొడితే వస్తాను. అవతలితట్టుననున్న పుస్తకాలగదిలో నిద్రపట్టేవఱకు కాలక్షేపం చెయ్యాలనివుంది." అని నాయంగీకారమునుబొంది భర్తగారు వెడలిపోయిరి. నాకు నిద్రపట్టినది. క్రొత్తచోట పండుకొనుటచేతనో యేమోకాని ఆకస్మికంగా మెలకువవచ్చిచూచితిని. గదిలో నెవ్వరును లేరుకాని గడియారమువంక చూడగా పదకొండున్నరగంటలైనది. ఆవలిదెసనున్న కిటికీచట్రము (Shutters) ల నెవ్వరో తెరచి యాడించిచూచుచున్నట్లు నాకు చప్పుడయ్యెను. నేను కదలకుండ ఆవైపునకే చూడసాగితిని. తప్పక ఎవడో మనిషి యున్నాడని తెలిసికొంటిని. నాచేతులప్రయత్నముగ బల్లమీదనున్న గంటపై వ్రాలెను. ఖంగుమని శబ్దమయ్యెను. నేను గవాక్షమునొద్దకు బోయి తలుపులను తెఱచిచూచితిని. మేడకు సమీపముననున్న చెట్టునుండి ఎవడో క్రిందికి తోటలోనికి పరుగెత్తుచున్నట్లు నాకు గానవచ్చెను.

"ఏమి ఇంకను నిద్రపోలేదా?" అని గదిలో ప్రవేశించుచు నాభర్తగారనిరి.

"చూడండి, ఎవడో పాఱిపోవుచున్నాడు. ఈ కిటికీవద్ద కెక్కివచ్చి వీనినాడించి చూచుచుండగా నాకు మెలకువ వచ్చినది. ఆచెట్టునుంచి ఊఱుకుచుండగా చూశాను. ఆచెట్టెక్కి మేడమీదకు వచ్చాడేమో?"

నాభర్తగారు దూరమున పాఱిపోవుచున్న మనుష్యునిజూచి ఆశ్చర్యపడిపోయిరి. వెంటనే నౌఖరులను బిలిచి పెట్రొమేక్సు లైట్ ఒకటియు, కొన్ని ఎలక్ట్రిక్ టార్చిలను దీసుకొని తోటలోనికిబోయి నలుగెలంకులను పరిశోధించిరి. వారంత గడబిడచేయుచుండగ ఆరాత్రి వేళ నాగవాక్షముపై నట్లు వ్రాలినపక్షి వారెంత వెదకినను అగుపించకుండ పాఱిపోయెను.

మఱునాటి రాత్రి మఱింత గందరగోళముగ గడపవలసినదాన నయితిని. నాటిరాత్రి దొంగలెవ్వరును చెట్టునుబట్టి మేడపయి కెక్కిరాకుండ మధ్యాహ్నమే దానిని గొట్టించివైచితిని. పరుండునపుడు ప్రక్కనున్న ఎలక్ట్రిక్ ఫాన్‌ను సవరించుచుండగా ప్రమాదమున చేయితగిలి రెండత్తరవుసీసాలు పగిలిపోయినవి. దాసీని బిలిచి గాజుముక్కలెత్తించివేసితిని గాని ఘాటైన అత్తరుల వాసన నాపాన్పువద్దనుండి పోయెను. ఆయత్తరుల కెరటములలో నిద్రాభారమున మునిగిపోతిని. అప్పుడు కలలొకటివెంబడి యొకటి మొదలును తుదయును లేకుండ దొంగలనుగూర్చియు, దొంగనోట్లనుగూర్చియు, సి. ఐ. డి. ఇన్‌స్పెక్టరును గూర్చియు వట్టియడవివలె నామనస్సున నల్లుకొనిపోవుచుండెను. చేయెత్తుపొడవున నున్న నోట్లకట్టలమీద రంగాచారి నిలబడి రుసరుసలాడుచుండెను. నాభర్తగారు జేబులోనుండి ఒక నోట్లకట్టను దీసి రంగాచారి మొగముమీద గొట్టిరి. ఆకస్మికముగా ఆనోట్లకట్టలన్నియు తగులబడ నారంభించెను. రంగాచారి 'క్షమిం

చండి, బాబు! మీ చెప్పులు మోస్తాను.' అని కాళ్లు చేతులు పట్టుకొని బ్రతిమాలుచు కూలబడిపోయెను.

హఠాత్తుగా నాకు మెలకువవచ్చెను. ఎవ్వరో నన్ను చేతులతో గట్టిగా నదిమిపట్టుకొనిరి. గది యంధకారబంధురముగా నుండెను. నాభర్తగారు కారు. వాడెవ్వడో ఎంతసాహసికుడో గాని మెలకువ వచ్చిన ఆయుత్తరక్షణమున నాపై నెంతఘోరముగనైన పడిపోవుచున్నట్లు నాకు దోచెను. జపానువారి 'జియు జిట్సు' పద్ధతులను మదరాసులో కొంత తెలిసికొనియుండుటచేత ఆగుండగుని గడ్డము నొకముష్టిప్రహారమున నా యావచ్ఛక్తియు నుపయోగించి యావలకు త్రోసివైచితిని. నాయంసద్వయమును విడిచి వాడు శయ్యప్రక్క క్రింద కొరగిపోయెను. నేను లేచి పాన్పు డిగి ఈవలకు వచ్చితిని. కేకలు వేయుటకుగూడ నాకు సమయస్ఫూర్తి లేకుండ ఆయంధకారమున గోడను దడిమికొనుచు విద్యుద్దీపమును వెలిగింప నాతురత పడుచుంటిని. ఈలోపున అట్లు కూలబడిన ఆవ్యక్తి ఎక్కడకో దొరలుచు బోయినట్లు చప్పుడు వినిపించెను. నేను దీపమును వెలిగించితిని. ఎవ్వరును గదిలో లేరు. గది తలుపొకటి తెఱవబడి యుండెను. నేనాతలుపువద్దకు బోయి చూచితిని. ప్రక్కనున్న గదిని దాటి వాడు పరుగిడి పోవుచుండెను. నేను బల్లపైనున్న గంటను మ్రోగించితిని. ౧౨ గంట లింకను కాలేదు. పండుకొనుటకు ముందు మెడలోనికొన్ని యాభరణములను దీసి బల్లపై నుంచితిని. అవి అట్లే యున్నవి. నాభర్తగారువచ్చి సర్వము నను దెలిసికొని ఎలక్ట్రిక్ టార్చి చేతబట్టుకొని ఆమనిషి పాఱిపోయినవైపునకు బోయి వారు పరిశోధన మారంభించిరి. వరండాలోనికి బోయి చూడగా అక్కడ నిచ్చెనయొకటి నేలనుట్టమునకు జేరవేయబడియుండెను. చేతిలోని విద్యుద్దీపము నన్ని దెసలకును ద్రిప్పిచూచితిమి గాని ఎవ్వడును కానుపించలేదు. తోటకవ్వలి రోడ్డుమీద అప్పుడేబయలు దేరుచున్న మోటర్ కారు ధ్వనివలె మాకు వినిపించుటయేకాక నిర్మానుష్యముగ మిగుల నిశ్శబ్దముగానున్న ఆ నిశీథసమయమున నెక్కడికో పోవుచున్నట్లు మాకు శ్రవణగోచరమయ్యెను.

"కులటా! నిన్నువచ్చినవాడే కాబోలును. పట్టుకొన్నయెడల మెడ విరుగగొట్టియుందును." అని నా భర్తగారు క్రోధావేశమున ననిరి.

పడకగదిలోనికివచ్చి చూచులప్పటికి శయ్యకును బల్లకును నడుమ లేడీస్ పర్సువలె నేదో పడియుండెను. దానిని పైకి తీసి చూచితిని. పైన నాంగ్లమున 'క్లోరోఫారం' అని చిన్నచీటిపై వ్రాసియుండెను.

"ఇదేమి! క్లోరోఫారమేమిటి? హత్యజేయుటకు దెచ్చినాడా? లేక దీనితో మరేమి ఘోరమును చేయదలచుకొన్నాడు?" అని యాశ్చర్యముననంటిని. "సీసాలో నుండవలసిన క్లోరోఫారం యిందులో ఎట్లు తెచ్చాడు? లోపల జేబురుమాలువలె నున్నది. క్లోరోఫారమునందు తడిపితెచ్చాడుకాబోలు. వీడుమానవుడా, లేక పిశాచమా?

(ఇంకా ఉన్నది.)